

Kohtuasi C-267/19**Eelotsusetaotlus****Saabumise kuupäev:**

28. märts 2019

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Trgovački sud u Zagrebu (Zagrebi kaubanduskohus, Horvaatia)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

20. märts 2019

Hageja:

PARKING d.o.o.

Kostja:

SAWAL d.o.o.

[...]

Euroopa Liidu Kohus

[...]

Ese:

Eelotsusetaotlus ja taotlus tõlgendada Euroopa Kohtu 9. märtsi 2017. aasta kohtuotsuste Zulfikarpašić (C-484/15, EU:C:2017:199) ja Pula Parking (C-551/15, EU:C:2017:193) põhjendusi, mis on esitatud eelotsusetaotluse esitanud kohtu menetluses olevas kohtuasjas nr Povrv-1614/18.

Esmalt taotleb eelotsusetaotluse esitanud kohus täitemenetluse sissenõudja ja võlgniku kui põhikohtuasja poolte suhtes isikuandmete kaitset.

Eelotsusetaotluse esitanud kohus palub:

Vastavalt Euroopa Liidu lepingu artikli 19 lõike 3 punktile b ja Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 267 esitab Trgovački sud u Zagrebu (Zagrebi kaubanduskohus) riigisisese kohtuna kohtunik Mislav Kolakušići vahendusel eelotsusetaotluse Euroopa Liidu õiguse ühetaoliseks tõlgendamiseks ja

kohaldamiseks, ning taotluse tõlgendada Euroopa Kohtu 9. märtsi 2017. aasta kohtuotsuseid Zulfikarpašić (C-484/15, EU:C:2017:199) ja Pula Parking (C-551/15, EU:C:2017:193) selle kohtu menetluses olevas kohtuasjas nr Povrv-1614/18 (lisa 1).

9. märtsi 2017. aasta kohtuotsuses kohtuasjas C-551/15 otsustas Euroopa Kohus, et: „[m]äärust nr 1215/2012 tuleb tõlgendada nii, et Horvaatias notareid, kes tegutsevad volituse alusel, mis neile on siseriikliku õigusega antud sundtäitmise menetluses „autentsele dokumendile“ tuginedes, ei saa lugeda selle määruse tähenduses „kohtuks“.“

Kuigi see Euroopa Kohtu seisukoht, et Horvaatias ei ole notaritel pädevust anda algdokumendi alusel välja täitemäärust, on selge ja ühemõtteline, püsib selline määrusega nr 1215/2012 vastuolus olev praktika. Euroopa Kohtu 9. märtsi 2017. aasta kohtuotsuse järel on notarid välja andnud üle miljoni täitemääruse.

Alates 1. juulist 2013 on Horvaatia Vabariik olnud Euroopa Liidu täieõiguslik liige, kelle institutsioonid tagavad võrdse kohtlemise kõigi liikmesriikide kodanikele ja juriidilistele isikutele.

Horvaatia Vabariigi kohtud tõlgendavad Euroopa Kohtu otsust kohtuasjas C-551/15 erinevalt ja leiavad enamasti, et see puudutab üksnes sellist notarite poolt läbiviidavat täitemenetlust, kus täitemenetluse võlgnik on füüsiline isik – teise liidu liikmesriigi kodanik. [lk 2]

Näiteks kohtuasjades Povrv-1434/18, Povrv-3326/17 ja Povrv-3380/18 tunnustas Trgovački sud u Zagrebu (Zagrebi kaubanduskohus) notarite poolt välisriigi juriidilise isiku suhtes tehtud täitemääruses sisalduva ettekirjutuse õigusjõudu.

Seevastu kohtuasjas Povrv-113/18 jättis Trgovački sud u Zagrebu (Zagrebi kaubanduskohus) rahuldamata notarile adresseeritud täitmisavalduse ja tühistas notari poolt algdokumendile tuginedes antud täitemääruse.

Eelotsusetaotluse esitanud kohus ei tunnusta neid Horvaatia kohtute seisukohti ja otsuseid, millega kohaldatakse õigusnorme ja määrust nr 1215/2012 selliselt, et sellega eristatakse diskrimineerivalt ühelt poolt Horvaatia Vabariigi kodanikke ja juriidilisi isikuid ning teiselt poolt Euroopa Liidu teiste liikmesriikide kodanikke ja juriidilisi isikuid.

Seetõttu esitab Trgovački sud u Zagrebu (Zagrebi kaubanduskohus) riigisisese kohtuna Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse, eesmärgiga tagada liidu õiguse ühetaoline kohaldamine kõigis Euroopa Liidu liikmesriikides ning kodanike ja juriidiliste isikute võrdse kohtlemise ja võrdsuse põhimõtte järgmine liidu õiguse kohaldamisel selle kohtu menetluses olevas kohtuasjas Povrv-1614/18.

Arvestades lahknevusi Euroopa Kohtu otsuste järgimisel, on selle eelotsusetaotluse esitamine tarvilik, et teha kindlaks, kas Horvaatia füüsilised ja juriidilised isikud Euroopa Liidu kodanikena on seatud võrdsele positsioonile

võrreldes teiste liidu liikmesriikide füüsiliste ja juriidiliste isikutega, ning kas välismaiseid juriidilisi isikud koheldakse võrdselt välismaiste füüsiliste isikutega osas, mis puudutab liidu õiguse kohaldamist Horvaatia Vabariigi territooriumil.

Eelotsusetaotluse esitanud kohus palub Euroopa Kohtul liita käesolev kohtuasi Općinski sud u Novom Zagrebu (Novi Zagrebi esimese astme kohus, Horvaatia) poolt esitatud eelotsusetaotluse menetlusega kohtuasjas C-657/18 ning selle kohtu poolt 11. märtsil 2019 esitatud eelotsusetaotlusega, et neid koos menetleda.

Vastavalt Euroopa Liidu Kohtu kodukorra artiklile 94 ja liikmesriikide kohtutele eelotsuse taotlemiseks antud soovitudele põhjendab Trgovački sud u Zagrebu (Zagrebi kaubanduskohus) oma taotlust järgmiselt:

I. Lühiülevaade vaidluse esemest ja asjassepuutuvatest asjaoludest, nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus on need välja selgitanud kohtuasjas nr Povrv-1614/18

Põhikohtuasja poolteks on täitemenetluse sissenõudja PARKING d.o.o., Horvaatia, [...] ja täitemenetluse võlgnik SAWAL d.o.o., Sloveenia [...]. 25. aprillil 2016 algatati algdokumendile tugineva täitmisavalduse alusel täitemenetlus ja 23. mail 2016 andis Horvaatia notar välja [...] algdokumendile tugineva täitemääruse, millega kohustas täitemenetluse võlgnikku tasuma 8 päeva jooksul avalduses märgitud nõude 100 Horvaatia kunat, millele lisandub viivis ning menetluskulud 1 741,25 kunat. Nõue summas 100 kunat põhines kontrollitud raamatupidamisarvestuse [...] algdokumendil ning puudutas lõivu tasumise nõuet vastavalt Horvaatia ringhäälinguseadusele (Zakon o Hrvatskoj radioteleviziji). Nõue esitati võlgnikule täitemäärusega samaaegselt, 9. veebruaril 2017. Täitemenetluse võlgnik esitas täitemäärusele tähtaegselt vastuväite, vaidlustades selle aluse ja võlgnevuse summa, väites eelkõige, et Horvaatia notar ei ole ega saagi olla pädev õigusasutus.

Vastavalt Euroopa Kohtu otsustele kohtuasjades C-484/15 ja C-551/15 ei saa Horvaatias notareid, kes tegutsevad sundtäitmise menetluses „algdokumendile“ tuginedes, lugeda kohtuteks ei Euroopa täitekorralduse määruse tähenduses ega määruse kohtualluvuse, kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades kohaldamisel. Lisaks on Euroopa Kohus nendes kohtuasjades rõhutanud, et vastastikuse usalduse põhimõte liidu liikmesriikide vahel tsiviil- ja kaubandusõiguse koostöö valdkonnas eeldab seda, et ühe liikmesriigi võimude poolt tehtud otsused, mille täitmist taotletakse teises liikmesriigis kui päritoluliikmesriigis, on tehtud kohtumenetluses, mis pakub sõltumatuse ja erapooletuse tagatise ja milles järgitakse võistlevuse põhimõtet. Menetlus, mis täitemääruse väljastamisele eelneb, ei ole võistlev menetlus ning vastavat otsust ei tee mitte kohus, vaid notar, [lk 3] keda, nagu juba eespool märgitud, ei saa käsitada kohtuna. Need kaalutlused lubavad järeldada, et viidatud täitemäärus on välja antud asutuse poolt, kellel puudus selleks igasugune pädevus, mistõttu tuleb kohaldada pädevuse puudumisega seotud reegleid. Järelikult ei saa asja menetlev

kohus tunnustada ebapädeva asutuse toiminguid, mistõttu ei ole võimalik jätkata selle määruse vastu suunatud menetlust. Tühine *ab initio* ei saa muutuda kehtivaks ega või saada tunnustatud menetluse käigus, kuna see oleks vastuolus poolte võrduse põhimõttega.

II. Kohaldamisele kuuluvad riigisisised õigusnormid ja asjakohane riigisisene kohtupraktika

Vaidlusaluseks riigisiseseks sätteks on täitemenetluse seaduse (Ovršni zakon, edaspidi „OZ“) (avaldatud *Narodne novine* nr 112/12, 25/13, 93/14, 55/16 ja 73/17) artikkel 1, mis annab notaritele pädevuse võlgade sundtäitmiseks „algdokumendi“ alusel, väljastades täitemääruse kui täitekorralduse ilma täitemenetluse võlgniku sõnaselge nõusolekuta. Seega, kuivõrd vaidlusküsimuseks on notarite pädevus käesolevas tsiviilasjas, ei vaadanud kohus asja läbi sisuliselt.

Esimese astme kohus leidis, et Euroopa Kohtu 9. märtsi 2017. aasta kohtuotsuste *Zulfikarpašić* (C-484/15, EU:C:2017:199) ja *Pula Parking* (C-551/15, EU:C:2017:193) põhjendused ja neis esitatud tõlgendus on üle kantavad ka riigisisesse õigusesse ja kohaldas seda kohtupraktikat ja Euroopa Kohtu tõlgendust kohtuasjas Povrv-1614/18.

Kohtupraktika:

Kohtuasjas Povrv-57/18 (lisa 2) jättis Općinski sud u Novom Zagrebu (Novi Zagrebi esimese astme kohus) rahuldamata täitmisavalduse ja tühistas notari poolt antud täitemääruse viitega Euroopa Kohtu otsusele kohtuasjas C-551/15, põhjendades seda järgmiselt: „[...] menetlus, mis täitemääruse väljastamisele eelneb, ei ole võistlev menetlus ning vastavat otsust ei tee mitte kohus, vaid notar, keda, nagu juba eespool märgitud, ei saa käsitada kohtuna. Need kaalutlused lubavad järeldada, et viidatud täitemäärus on välja antud asutuse poolt, kellel puudus selleks igasugune pädevus, mistõttu tuleb kohaldada pädevuse puudumisega seotud reegleid. Järelikult ei saa asja menetlev kohus tunnustada ebapädeva asutuse toiminguid, mistõttu ei ole võimalik jätkata selle määruse vastu suunatud menetlust. Mis on tühine *ab initio*, ei saa muutuda kehtivaks ega või saada tunnustatud menetluse käigus, kuna see oleks vastuolus poolte võrduse põhimõttega.“

Seevastu tühistas Županijski sud u Puli (Pula maakonnakohus, Horvaatia) määrusega nr Gž Ovr-645/2018 (lisa 3) otsuse Povrv-57/18, esitades järgmised põhjendused: „[...] esimese astme kohtu seisukoht küsimuses, kas notaritel on pädevus anda algdokumendi alusel välja täitemäärust, on ekslik, sest nende pädevus on ette nähtud OZ 26. peatükis (avaldatud *Narodne novine* nr. 112/12, 25/13, 93/14, 55/16 ja 73/17) ning notar tegutses nõuetekohaselt, kui ta OZ artikli 282 kohaselt pärast seda, kui täitemenetluse võlgnik oli notari poolt algdokumendi alusel väljastatud täitemäärusele esitanud vastuväite, edastas toimiku esimese astme kohtule, et viimane teeks pädeva kohtuna vastuväitemenetluses otsuse. Selles menetluse staadiumis, mis puudutab

kohtuasja, kus täitemenetluse võlgnik on avaldanud oma elukohana koht Horvaatia Vabariigis esimese astme kohtu pädevusse kuuluval territooriumil, peab see kohus OZ artikli 282 lõike 3 kohaselt võtma OZ artikleid 57 ja 58 kohaldades seisukoha kostja vastuväidete osas ja tegema nende sätetega vastavuses oleva otsuse. Kuna see kohus jättis ZPP (Zakon o parničnom potupku (tsiviilkohtumenetluse seadustik)) artiklit 16 ebaõigesti kohaldades rahuldamata täitmisavalduse ja tühistas notari pädevuse puudumise tõttu täielikult notari poolt algdokumendile tuginedes antud täitemääruse, rikkus ta artikli 16 ebaõige kohaldamise tõttu artikli 354 lõikes 1 sätestatud olulisi nõudeid ja OZ artikli 21 lõiget 1, nagu on märgitud ka apellatsioonkaebuses [...]“.

Seetõttu leidis Županijski sud u Puli (Pula maakonnakohus), et notari täitemääruse see osa, milles täitemenetluse võlgnikku kohustatakse tegema kõnealune makse, võib jääda kehtima. [lk 4]

Lisaks tunnustas Trgovački sud u Zagrebu (Zagrebi kaubanduskohus) kohtuasjades Povrv-1434/18, Povrv-3326/17 ja Povrv-3380/18 (lisa 4) notarite poolt välisriigi juriidilisest isikust võlgniku suhtes tehtud täitemääruses sisalduva ettekirjutuse õigusjõudu.

Seevastu kohtuasjas Povrv-113/18 (lisa 5) jättis Trgovački sud u Zagrebu (Zagrebi kaubanduskohus) rahuldamata notarile adresseeritud täitmisavalduse ja tühistas notari poolt algdokumendi alusel välja antud täitemääruse, tehes viite Euroopa Kohtu kohtuotsusele C-551/15, põhjendades seda järgmiselt: „[...] menetlus, mis täitemääruse väljastamisele eelneb, ei ole võistlev menetlus ning vastavat otsust ei tee mitte kohus, vaid notar, keda, nagu juba eespool märgitud, ei saa käsitada kohtuna. Need kaalutlused lubavad järeldada, et viidatud täitemäärus on välja antud asutuse poolt, kellel puudus selleks igasugune pädevus, mistõttu tuleb kohaldada pädevuse puudumisega seotud reegleid. Järelikult ei saa asja menetlev kohus tunnustada ebapädeva asutuse toiminguid, mistõttu ei ole võimalik jätkata selle määruse vastu suunatud menetlust. Mis on tühine *ab initio*, ei saa muutuda kehtivaks ega või saada tunnustatud menetluse käigus, kuna see oleks vastuolus poolte võrduse põhimõttega.“

Need riigisiseste kohtute otsused viitavad erinevatele õiguslikele käsitlustele, mis puudutab notarite pädevust anda välja täitekorraldusi.

III Selgitus, millistel põhjustel riigisisene kohus tõstatas liidu õigusnormide tõlgendamise või kehtivuse küsimuse ning millist seost ta nende õigusnormide ja põhikohtuasjas kohaldatavate riigisiseste õigusnormide vahel näeb

Eelotsusetaotlusega soovitakse tagada liidu õiguse ühetaoline kohaldamine kõigis Euroopa Liidu liikmesriikides, kodanike võrdse kohtlemise ja võrdsuse põhimõtte austamine liidu õiguse kohaldamisel, samuti ühtlustada riigisiseste kohtute kohtupraktikat liidu õigusraamistiku kohaldamisel.

Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikli 6 lõikes 1 on sätestatud, et igal juhul on õigus õiglasele ja avalikule asja arutamisele mõistliku aja jooksul sõltumatus ja erapooletus, seaduse alusel moodustatud kohtus. Selle konventsiooni artiklis 14 on kehtestatud diskrimineerimise keeld ja ette nähtud, et selles konventsioonis sätestatud õiguste ja vabaduste kasutamine tagatakse ilma mingi diskrimineerimiseta selliste tunnuste alusel nagu sugu, rass, nahavärvus, keel, usutunnistus, poliitilised või muud veendumused, rahvuslik või sotsiaalne päritolu, rahvusvähemusse kuuluvus, varanduslik, sünni- või muu seisund. ELTL artiklis 18 on ette nähtud, et ilma et see piiraks aluslepingutes sisalduvate erisätete kohaldamist, on aluslepingutes käsitletud valdkondades keelatud igasugune diskrimineerimine kodakondsuse alusel. Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et käesoleval juhul on diskrimineeritud Horvaatia kodanikke ja juriidilisi isikuid võrreldes teiste Euroopa Liidu liikmesriikide kodanike ja juriidiliste isikutega, nagu tuleneb viidatud Euroopa Kohtu 9. märtsi 2017. aasta kohtuotsustest *Zulfikarpašić* (C-484/15, EU:C:2017:199) ja *Pula Parking* (C-551/15, EU:C:2017:193). Nende viidatud kohtuotsustuste kohaselt ei tunnustata täitemäärusi täitekorraldustena teistes Euroopa Liidu liikmesriikides Euroopa täitekorralduse määruse ega määruse kohtualluvuse, kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades kohaldamisel, tähenduses. Seega annab riigi seadusandja notaritele õiguse väljastada täitekorraldusi, mida ei tunnustata sellistena või ei tunnustata kohtu otsustena teistes Euroopa Liidu liikmesriikides. Nende kohtuotsuste põhjendustest ilmneb selgelt, et notari menetlus ei paku sõltumatuse ja erapooletuse garantiid ega ole võistlev menetlus. Selline olukord viib Horvaatia füüsiliste ja juriidiliste isikute ebavõrdse kohtlemiseni võrreldes teiste Euroopa Liidu liikmesriikide füüsiliste ja juriidiliste isikutega, ning samuti ebavõrdse kohtlemiseni välismaiste füüsiliste ja juriidiliste isikute vahel, ning seda määral, et tegemist on diskrimineerimisega. Võistlevuse puudumine menetluses toob kaasa poolte ebavõrdse kohtlemise ja rikub seega EIÕK-s sätestatud põhiõigust õiglasele menetlusele. [lk 5]

Ühinemislepingu ja EL toimimise lepingu kohaselt nõutakse ühinguõiguses selle valdkonna Euroopa reeglite ühtlustamist liidu piires, et tugevdada õiguskindlust, edendada majandustegevust ja investeeringuid. Tõlgendus, mis on vastuolus äriühingute võrdsuse põhimõttega, jätab liikmesriigi äriühingud võrreldes teiste liidu liikmesriikide äriühingutega ebasoosinguusse, mis aga on vastuolus liidu aluspõhimõtetega.

Konkreetsed eelotsuse küsimused on järgmised:

1. Kas Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikli 6 lõikega 1 ja Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 18 on kooskõlas selline Horvaatia Vabariigis kehtestatud riigisisene õigusnorm nagu täitemenetluse seaduse (Ovršni zakon; *Narodne novine* nr 112/12, 25/13, 93/14, 55/16 ja 73/17) artikkel 1, mis annab notaritele pädevuse võlgade sissenõudmiseks algdokumendi alusel, väljastades täitemääruse kui täitekorralduse ilma Horvaatia Vabariigis asuva juriidilisest isikust võlgniku sõnaselge nõusolekuta, võttes arvesse Euroopa Kohtu otsuseid kohtuasjades C-484/15 ja C-551/15?

2. Kas Euroopa Kohtu 9. märtsi 2017. aasta kohtuotsustes Zulfikarpašić (C-484/15, EU:C:2017:199) ja Pula Parking (C-551/15, EU:C:2017:193) antud tõlgendust võib kohaldada eespool esitletud kohtuasjas Povrv-1614/2018, mida eelotsusetaotluse esitanud kohus peab lahendama, ning täpsemalt, kas määrust nr 1215/2012 tuleb tõlgendada selliselt, et Horvaatias ei saa notareid, kes tegutsevad volituse alusel, mis neile on riigisisese õigusega antud sundtäitmise menetluses „algdokumendi“ alusel, kus täitemenetluse võlgnik on teises Euroopa Liidu liikmesriigis asuv juriidiline isik, lugeda selle määruse tähenduses „kohtuks“?

[...]

[...] [postiaadress ja e-posti aadress]

Lisad:

- 1) Põhikohtuasjaga Povrv-1614/18 seotud dokumendid, numbrid 1–20,
- 2) Općinski sud u Novom Zagrebu (Novi Zagrebi esimese astme kohus) kohtupraktika, kohtuasi Povrv-57/18, numbrid 21 ja 22,
- 3) Županijski sud u Puli (Pula maakonnakohus) kohtupraktika, kohtuasi Gž Ovr-645/18, numbrid 23 ja 24,
- 4) Trgovački sud u Zagrebu (Zagrebi kaubanduskohus) kohtupraktika, kohtuasjad Povrv-1434/18, Povrv-3326/17 ja Povrv-3380/18, numbrid 24–29,
- 5) Trgovački sud u Zagrebu (Zagrebi kaubanduskohus) kohtupraktika, kohtuasi Povrv-113/18, numbrid 30 ja 31.